

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส บทนี้จะกล่าวถึง สรุปผลการวิจัยการอภิปรายผล และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

สภาพและปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา โรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา(แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ตามความเห็นของครูผู้สอนอิสลามศึกษา เป็นรายชื่อข้อทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการวางแผนการสอน ครูผู้สอนอิสลามศึกษา มีความคิดเห็นว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส โดยภาพรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก 8 รายการ

1.2 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนอิสลามศึกษา มีความคิดเห็นว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส โดยภาพรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก 10 รายการ

1.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอนอิสลามศึกษา มีความคิดเห็นว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส โดยภาพรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก 9 รายการ

1.4 ด้านการวัดและประเมินผล ครูผู้สอนอิสลามศึกษา มีความคิดเห็นว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส โดยภาพรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก 9 รายการ

2. ปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ตามความเห็นของครูผู้สอนอิสลามศึกษา เป็นรายชื่อทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการวางแผนการสอน ครูผู้สอนอิสลามศึกษา มีความคิดเห็นว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส โดยภาพรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 2 รายการ และอยู่ในระดับน้อย 7 รายการ

2.2 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนอิสลามศึกษา มีความคิดเห็นว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส โดยภาพรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 6 รายการ และอยู่ในระดับน้อย 3 รายการ

2.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอนอิสลามศึกษา มีความคิดเห็นว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส โดยภาพรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก 1 รายการระดับปานกลาง 8 รายการ

2.4 ด้านการวัดและประเมินผล ครูผู้สอนอิสลามศึกษา มีความคิดเห็นว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส โดยภาพรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 9 รายการ

3. ผลการเปรียบเทียบในสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ของครูผู้สอนอิสลามศึกษาที่มีเพศ ตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่ วุฒิการศึกษาศานา วุฒิการศึกษาสามัญ

3.1 สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ของครูผู้สอนอิสลามศึกษา ที่มีต่อเพศต่างกัน พบว่า ทั้งเพศชายและเพศหญิง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาด้านการวางแผนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ทุกด้านอยู่ในระดับมากทั้งหมดเช่นเดียวกัน

3.2 สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ของครูผู้สอนอิสลามศึกษาที่มีต่อ ตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่ พบว่า ภาพรวมครูผู้สอนอิสลามศึกษาถูกจ้างรายชั่วโมง อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ครูผู้สอนอิสลามศึกษาที่เป็นลูกจ้างรายเดือน พนักงานราชการ และอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาด้านการวางแผนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ครูผู้สอนอิสลามศึกษาถูกจ้างรายชั่วโมง อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาครูผู้สอนอิสลามศึกษาที่เป็นลูกจ้างรายเดือน พนักงานราชการ และอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน ส่วนด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ทุกตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่อยู่ในระดับมาก

3.3 สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ของครูผู้สอนอิสลามศึกษา ที่มีต่อวุฒิการศึกษาศาสนา พบว่า ภาพรวม ชานาวี๋ย ปริญาตรี ปริญาโท และอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาด้านการวางแผนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ทุกวุฒิการศึกษา (ศาสนา) อยู่ในระดับมากเช่นกัน

3.4 สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ของครูผู้สอนอิสลามศึกษา ที่มีต่อวุฒิการศึกษาสามัญ พบว่า ภาพรวม ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปริญาตรี ปริญาโท และอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาด้านการวางแผนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ทุกวุฒิการศึกษา (สามัญ) อยู่ในระดับมากเช่นกัน

4. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ของครูผู้สอนอิสลามศึกษาที่มีเพศ ตำแหน่ง การปฏิบัติหน้าที่ วุฒิการศึกษาศาสนา วุฒิการศึกษาสามัญ

4.1 ปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ของครูผู้สอนอิสลามศึกษา ที่มีต่อเพศที่ต่างกัน พบว่า ทั้งเพศชายและเพศหญิง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการวางแผนการสอน เพศชายอยู่ในระดับปานกลาง และเพศหญิงอยู่ในระดับน้อย ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน เพศชายอยู่ในระดับปานกลาง และเพศหญิงอยู่ในระดับน้อย ส่วนด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ทั้งเพศชายและเพศหญิงอยู่ในระดับปานกลาง

4.2 ปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ของครูผู้สอนอิสลามศึกษา ที่มีต่อ ตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่ พบว่า ภาพรวม ครูผู้สอนอิสลามศึกษาที่เป็นลูกจ้างรายเดือน พนักงานราชการ และอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง นอกจากครูผู้สอนอิสลามศึกษาลูกจ้างรายชั่วโมง อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณา ด้านการวางแผนการสอน ครูสอนอิสลามศึกษาอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก รองลงมาครูผู้สอนอิสลามศึกษาที่เป็นลูกจ้างรายเดือน และพนักงานราชการ อยู่ในระดับปานกลาง และครูสอนอิสลามศึกษา ลูกจ้างรายชั่วโมง อยู่ในระดับน้อย ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ครูผู้สอนอิสลามศึกษาที่เป็นลูกจ้างรายเดือน พนักงานราชการ และอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนครูสอนอิสลามศึกษาลูกจ้างรายชั่วโมง อยู่ในระดับน้อย และด้านสื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอนอิสลามศึกษาอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก รองลงมาครูสอนอิสลามศึกษาที่เป็นลูกจ้างรายเดือน และพนักงานราชการ อยู่ในระดับปานกลาง และครูสอนอิสลามศึกษาลูกจ้างรายชั่วโมง อยู่ในระดับน้อย

4.3 ปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ของครูผู้สอนอิสลามศึกษา ที่มีต่อวุฒิการศึกษาศาสนา พบว่า ภาพรวม ปริญาโท อยู่ในระดับมาก รองลงมา ชานาวี๋ย และปริญาตรี อยู่ในระดับปานกลาง และอื่น ๆ อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาด้านการวางแผนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ปริญาโท อยู่ในระดับมาก รองลงมา ชานาวี๋ย อยู่ในระดับปานกลาง และปริญาตรีและอื่น ๆ อยู่ในระดับน้อย ด้านสื่อการเรียนการสอน ปริญาโท อยู่ในระดับมาก รองลงมา ชานาวี๋ย และ

ปริญญาตรี อยู่ในระดับปานกลาง และอื่น ๆ อยู่ในระดับน้อย และด้านการวัดและประเมินผล ปริญญาโท อยู่ในระดับมาก รองลงมา ซานาวีรี ปริญญาตรี และอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง อยู่ในระดับปานกลาง

4.4 ปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ของครูผู้สอนอิสลามศึกษาที่มีต่อวุฒิการศึกษาสามัญ พบว่า ภาพรวม ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปริญญาตรี ปริญญาโท และอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาด้านการวางแผนการสอน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปริญญาโท และอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาปริญญาตรี อยู่ในระดับน้อย ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 และปริญญาโท อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาปริญญาตรี และวุฒิการศึกษา (สามัญ) อื่น ๆ อยู่ในระดับน้อย ด้านสื่อการเรียนการสอน ประเมินผล ทุกวุฒิการศึกษา (สามัญ) อยู่ในระดับปานกลาง และด้านการวัดและประเมินผล ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปริญญาตรี ปริญญาโท อยู่ในระดับปานกลาง และวุฒิการศึกษา (สามัญ) อื่น ๆ อยู่ในระดับน้อย

5. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ตามความเห็นของครูผู้สอนอิสลามศึกษา

5.1 ด้านการวางแผนการสอน มีปัญหามากที่สุดคือ ขาดการอบรมหรือชี้แจงเกี่ยวกับวิธีการสอนที่เอื้อต่อการใช้หลักสูตร รองลงมาคือ ขาดทักษะในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ปัญหาที่น้อยที่สุดคือขาดการวางแผนงานการสอนหรือโครงการสอน

มีแนวทางการพัฒนามากที่สุดคือ ศึกษาหลักสูตรก่อนวางแผนการสอน และให้เหมาะสมสภาพของนักเรียน รองลงมาคือ ควรมีการจัดอบรมในการทำแผนการสอนอย่างต่อเนื่องอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และน้อยที่สุดคือควรวางแผนการสอนที่เน้น การใช้สื่อและการจัดกิจกรรมระหว่างเรียน

5.2 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีปัญหามากที่สุดคือ ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียน กล้าแสดงออกและตัดสินใจด้วยตนเอง รองลงมาคือ ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติและทำงานเป็นกลุ่ม ปัญหาที่น้อยที่สุดคือขาดความรู้จิตวิทยาการสอนที่ก่อให้เกิดสิ่งเร้าความสนใจ

มีแนวทางการพัฒนามากที่สุดคือ ควรจัดการเรียนการสอนที่เน้นกิจกรรมที่หลากหลายและสอดคล้องกับตัวชี้วัดและตัวผู้เรียน รองลงมาคือ ควรเน้นกิจกรรมให้นักเรียนปฏิบัติจริงและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง และน้อยที่สุดคือให้มีสื่อทุกครั้งที่จัดการเรียนการสอน

5.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน มีปัญหามากที่สุดคือ งบประมาณสำหรับจัดทำและผลิตสื่อมีไม่เพียงพอ รองลงมาคือ ห้องสมุดขาดแคลนหนังสืออิสลามศึกษาเพื่อใช้ในการ ศึกษาและค้นคว้า ปัญหาที่น้อยที่สุดคือ ใช้สื่อการเรียนการสอนที่ไม่สอดคล้องกับเนื้อหา

แนวทางการพัฒนามากที่สุดคือ ผลิตสื่อให้มาก ๆ มีความหลากหลาย และทันสมัย รองลงมาคือ ควรมีการจัดอบรมในการผลิตสื่อการเรียนการสอน และน้อยที่สุดคือ เลือกใช้สื่อที่เข้าใจง่าย และดึงดูดความสนใจ

5.4 ด้านการวัดและประเมินผล ปัญหาที่มากที่สุดคือ ขาดเครื่องมือ เอกสารในการวัดและประเมินผลการเรียน รองลงมาคือ ผู้เรียนไม่ตระหนักและเห็นความสำคัญของการวัดและประเมินผลการเรียน ปัญหาที่น้อยที่สุดคือ ไม่มีการวัดและประเมินผลก่อน ระหว่าง และหลังเรียน

แนวทางการพัฒนามากที่สุดคือ มีการวัดผลและประเมินผลก่อนเรียนและหลังเรียนอย่างสม่ำเสมอ ให้สอดคล้องกับตัวชี้วัด รองลงมาคือ ต้องประเมินผลตามสภาพจริง และน้อยที่สุดคือเสนอให้เขตพื้นที่การศึกษา มีการประเมินครูผู้สอนให้เป็นทางการ

6. สภาพปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ตามความเห็นของผู้บริหาร ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ ดังนี้

6.1 ด้านการวางแผนการสอน มีการดำเนินการ คือ ครูผู้สอนอิสลามศึกษาได้จัดแผนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีการบูรณาการสอนให้เข้ากับสภาพห้องเรียนตามวิถีชีวิตมุสลิมโดยใช้แผนการสอนของเขตพื้นที่การศึกษาได้จัดขึ้นมา ตามหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551พบว่ามีปัญหา คือ ครูผู้สอนอิสลามศึกษาขาดการวางแผนการสอนที่ดีในการจัดเตรียมสื่อและเอกสารประกอบการวางแผนการสอน รวมทั้งการวางแผนการสอนไม่สามารถให้นักเรียนมีความสนใจได้ ไม่มีแผนการสอนรองรับนโยบายรัฐบาล เรื่อง ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลาเรียนรู้

แนวทางการพัฒนา คือ จัดอบรมให้ความรู้ครูผู้สอนอิสลามศึกษาเกี่ยวกับการวางแผนการสอนให้มีคุณภาพที่ดี มีการกำหนดการวางแผนการสอนให้เป็นระบบเดียวกันและมีแผนรองรับนโยบายใหม่ของรัฐบาลด้านการศึกษา

6.2 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีการดำเนินการ คือ เขตพื้นที่การศึกษาควรจัดทำตัวอย่างแผนการสอนให้ครูอิสลามศึกษาและจัดทำแบบเรียนตามหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เน้นการดำเนินการการสอนนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ด้วยใช้แหล่งเรียนรู้ในสภาพจริงและใช้เทคโนโลยีพร้อมด้วยเรียนรู้คู่ปฏิบัติ หลักการจัดการเรียนการใช้บูรณาการที่เน้นคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากการเรียนสามารถปฏิบัติตามวิถีชีวิตมุสลิมได้จริงพบว่ามีปัญหา คือ ครูอิสลามศึกษาส่วนใหญ่จะใช้วิธีการสอนแบบเดิมๆ โดยยึดหนังสือใช้การอธิบายตามหนังสือเรียนเป็นส่วนใหญ่ ขาดเทคนิคการสอนให้นักเรียนมีความสนใจ ครูผู้สอนอิสลามศึกษาไม่ได้จบปริญญาตรีด้านอิสลามศึกษาหรือเกี่ยวกับทางศาสนาโดยตรง ทำให้การจัดการเรียนการสอนนั้นประสบปัญหา และเวลาเรียนมีน้อยเกินไป ทำให้การเรียนการสอนไม่ไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

แนวทางการพัฒนา คือ ให้มีการอบรมครูผู้สอนอิสลามศึกษาอย่างต่อเนื่องในด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนอิสลามศึกษาจะต้องจบปริญญาตรีด้านอิสลามศึกษาหรือเกี่ยวกับทางศาสนาโดยตรง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สามารถนำไปใช้กับนักเรียนให้บรรลุเป้าหมายและได้ประโยชน์มากที่สุด ที่สำคัญคืออบรมและถ่ายทอดวิธีการจัดกิจกรรมต่างๆในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

6.3 สื่อการเรียนการสอน การดำเนินการ คือ มาจากเขตพื้นที่การศึกษา ด้วยได้รับงบประมาณจากศูนย์ได้ ในการบริหารจัดการซื้อสื่อการเรียนการสอนต่างๆให้แก่โรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรแบบเข้ม เช่น หนังสือเรียน สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น และสื่อการเรียนการสอน บ้างอย่างครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนนั้นๆเป็นผู้ผลิตสร้างสรรค์ขึ้นมาเองเพื่อเติมเต็มสื่อที่ขาดไปเพื่อบรรลุเป้าหมายและได้ประโยชน์แก่นักเรียนพบว่ามีปัญหา คือ ปัจจุบันสื่อการเรียนการสอน ขาดแคลนมีไม่ครบ งบประมาณไม่มีในการเบิกจ่ายค่าวัสดุที่จะทำสื่อมาแล้ว สามปี และสื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่ปัจจุบันส่วนใหญ่จะเป็นสื่อแบบเดิมๆ เป็นสื่อที่ไม่สร้างสรรค์ และสื่อที่การสอนอิสลามศึกษาไม่ค่อยมี และสื่อสำเร็จรูปนั้นค่อนข้างจะมีน้อยหรือถ้ามีอาจจะไม่ตรงกับเนื้อหาที่จะสอน

แนวทางการพัฒนา คือ ควรจัดสรรงบประมาณในการเบิกจ่ายค่าวัสดุที่จะทำสื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอ ควรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการด้วยตรงในการจัดทำสื่อให้มีความทันสมัยและความหลากหลาย และสื่อควรได้รับการประเมินการวิจัยการสอนมาแล้ว เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนด้านอิสลามศึกษา

6.4 ด้านการวัดและประเมินผล มีการดำเนินการ คือ การวัดและประเมินต้องใช้ข้อสอบอ่านคิดวิเคราะห์ ใช้ข้อเขียนมากที่สุด โรงเรียนประเมินสภาพที่แท้จริง เขตพื้นที่การศึกษาได้ดำเนินการชี้แจงทำความเข้าใจกับครูผู้สอนอิสลามศึกษา ในเรื่องการวัดและประเมินผลพบว่ามีปัญหา คือ ครูอิสลามศึกษาบางส่วนยังขาดเทคนิคและประสบการณ์การสร้างเครื่องมือได้อย่างถูกต้อง ข้อสอบการวิเคราะห์มีความยากเกินไป รวมทั้งขาดความต่อเนื่องในการวัดและประเมินผลหรือประเมินไม่สม่ำเสมอทำให้เกิดปัญหาในภายหลัง นักเรียนไม่เห็นความสำคัญกับการสอบในรายวิชาอิสลามศึกษาและนักเรียนในแต่ละชั้นเรียนมีความสามารถแตกต่างกัน

แนวทางการพัฒนา คือ จัดอบรมให้ความรู้ครูอิสลามศึกษาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล วิธีการสร้างเครื่องมือเพื่อให้ออกมาเป็นในแนวเดียวกันให้มีอย่างต่อเนื่อง สามารถนำไปใช้กับนักเรียนทุกกลุ่ม กลุ่มที่อ่อน ที่เก่ง และสามารถชี้แจงถึงความสำคัญของการวัดและประเมินผลในรายวิชาอิสลามศึกษาเพื่อให้นักเรียนให้ความสำคัญมากขึ้น

5.2 การอภิปรายผล

จากผลการวิจัย สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ในด้านการวางแผนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ซึ่งควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

5.2.1 เพื่อศึกษาระดับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ของครูอิสลามศึกษา

ผลการวิจัย พบว่า ระดับสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส โดยทุกด้านและภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเฉลิมพล และชัน (2550) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ สภาพและปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตภาคกลาง พบว่าสภาพการดำเนินการเรียนการสอนอิสลามศึกษาตอนต้น ตามความเห็นของนักเรียน

ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อามีเนาะ มามู (2543) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง การนิเทศการสอนวิชาอิสลามศึกษาของผู้บริหารกับพฤติกรรมการสอนของครูสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส พบว่า ระดับพฤติกรรมการสอนของครูสอนอิสลามศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอนอิสลามศึกษาที่มีวุฒิครูและไม่มีวุฒิครูเห็นว่า ในภาพรวมมีพฤติกรรมการสอนอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการสอนอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้ อาจจะเป็นเพราะว่าครูผู้สอนอิสลามศึกษาให้ความสำคัญต่อความสำคัญในทุกด้านคือ ด้านการวางแผนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ได้รับการอบรมทำให้ครูมีความเชี่ยวชาญในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และเทคนิคกิจกรรมการเรียนการสอน ในการที่จะผลิตสื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาความรู้และประสบการณ์มากขึ้น

5.2.2 เพื่อศึกษาระดับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ของครูผู้สอนอิสลามศึกษา

ผลการวิจัย พบว่า ระดับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ในภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นูริยะ รักปราชญ์(2551) ได้ศึกษาระดับปัญหาการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นหลักสูตรอิสลามศึกษา (อับตีดาอียะฮฺ) พ.ศ.2540 ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตร (อับตีดาอียะฮฺ) พ.ศ.2540 ด้านสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ด้านสื่อการเรียนการสอนในภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนอิสลามศึกษาให้ความสนใจหลักการจุดมุ่งหมายและโครงสร้างของหลักสูตรอิสลามศึกษา การทำความเข้าใจหลักเกณฑ์การใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา การศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้คู่มือครูและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรอิสลามศึกษา การจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตรเพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวไว้ในหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551(สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553:35) ว่า สื่อการเรียนรู้นี้เป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ ทักษะกระบวนการและคุณลักษณะตามมาตรฐานของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อการเรียนรู้นี้มีหลากหลายประเภท ทั้งสื่อธรรมชาติสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และเครือข่ายการเรียนรู้อื่นๆที่มีในท้องถิ่นการเลือกใช้สื่อควรเลือกให้มีความเหมาะสมกับระดับพัฒนาการ และการเรียนรู้ที่หลากหลายพบว่า ครูอิสลามศึกษาจะใช้วิธีการบรรยาย อธิบายเนื้อหาให้นักเรียนเป็นส่วนใหญ่ ส่วนด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้พบว่าครูผู้สอนมีการใช้สื่อสิ่งพิมพ์เป็นส่วนใหญ่ ส่วนการใช้สื่อเทคโนโลยีนี้นั้นมีส่วนน้อย

5.2.3 ผลการเปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส จำแนกตามตัวแปรเพศ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่วุฒิการศึกษา(ศาสนา) และ จำแนกตามวุฒิการศึกษา (สามัญ) ผลการวิจัยปรากฏผลดังนี้

5.2.3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบตามตัวแปรเพศ พบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาสระหว่างเพศชายและเพศหญิง พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณา ด้านการวางแผน การสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัดนันย์ อาลีกาแห(2553) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัญหาและความต้องการของครูอิสลามศึกษาในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐตามโครงการพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและความต้องการของครูอิสลามศึกษาในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐตามโครงการพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับประถม ศึกษาและมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ที่มีเพศต่างกันโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยเช่นนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนอิสลามศึกษาทั้งชายและหญิงมีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดนราธิวาส ไม่แตกต่าง เพราะครูได้รับการอบรมเกี่ยวกับการวางแผนการสอน การใช้สื่อและออกแบบหรือเทคนิคการวัดและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อามีเนาะ มามู (2543) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง การนิเทศการสอนวิชาอิสลามศึกษาของผู้บริหารกับพฤติกรรมการสอนของครูสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส พบว่า ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านพัฒนาครูผู้สอน ครูสอนอิสลามศึกษาทั้งสองกลุ่มเห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่าง การนิเทศการสอนวิชาอิสลามศึกษาของผู้บริหารกับพฤติกรรมการสอนของครูสอนอิสลามศึกษาไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากในการวัดผลและประเมินผลนั้นเป็นเรื่องที่จะต้องปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ประกอบกับเป็นหน้าที่ที่ผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จะต้องให้ความรู้ อาจทำได้โดย จัดประชุมชี้แจง จัดอบรม ประชุมปฏิบัติการในด้านเทคนิคการออกข้อสอบ การให้คะแนน การประเมินผลและปรับปรุงข้อสอบ ตลอดจนการรายงานผลเพื่อให้ครูได้มีความรู้และนำไปปฏิบัติ

5.2.3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบตามตัวแปร จำแนกตามตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่ พบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส จำแนกตาม ตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่ พบว่า ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณา ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการวางแผนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวนัสชาค์ สุวรรณทอง (2546) ได้ศึกษาทัศนคติของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ผู้บริหารกับครูผู้สอน มีทัศนคติต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนประถมศึกษา ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ทั้งผู้บริหารและครูผู้สอน เห็นว่า การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลามแก่นักเรียน เป็นสิ่งที่โรงเรียนต้องส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีความตระหนักและถือว่าเป็นหน้าที่ที่ต้องถือปฏิบัติอย่างจริงจัง

5.2.3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบตามตัวแปรจำแนกตามวุฒิการศึกษา(ศาสนา) พบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส จำแนกตามวุฒิการศึกษา (ศาสนา) พบว่า ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณา ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการวางแผนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของอัดนันย์ อาลีกาแห (2553) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาและความต้องการของครูผู้สอนอิสลามศึกษาในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐตามโครงการพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและความต้องการของครูอิสลามศึกษาในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐตามโครงการพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ที่มีวุฒิการศึกษาด้านศาสนาต่างกันโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยเช่นนี้ อาจจะเป็นเพราะว่าครูผู้สอนอิสลามศึกษาที่จบการศึกษา ด้านศาสนาด้วยตรงเป็นส่วนใหญ่ ทำให้มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดนราธิวาสไม่แตกต่างกัน เนื่องจากส่วนใหญ่ยังไม่คุ้นเคยกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช2551 ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนการสอนโดยให้นำสื่อการเรียนการสอนมาช่วยให้การสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพครูอิสลามศึกษายังยึดการสอนแบบบรรยายตามหนังสือประกอบกับการจัดหาสื่อการสอนที่ทันสมัยไม่เพียงพอ และครูอิสลามบางคนไม่มีความถนัดในการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์

5.2.3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบตามตัวแปรจำแนกตามวุฒิการศึกษา(สามัญ) พบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส จำแนกตามวุฒิการศึกษา (สามัญ) พบว่า ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาด้านการวางแผนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ไม่แตกต่างเช่นกันซึ่งไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เฉลิมพล และชัน (2549 :บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเขตภาคกลาง ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเขตภาคกลาง ตามความเห็นของครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงสุด มีทัศนะไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่าสภาพการดำเนินการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล

3. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ตามการตอบแบบสอบถามของครูผู้สอนอิสลามศึกษา

ด้านการวางแผนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่พบมากที่สุดคือขาดการอบรมหรือชี้แจงเกี่ยวกับวิธีการสอนที่เอื้อต่อการใช้หลักสูตร อีกทั้งขาดทักษะในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างของหลักสูตรอิสลามศึกษา

เพราะการวางแผนการสอนเป็นสำคัญในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายสำหรับแนวทางการพัฒนา ควรมีการจัดอบรมในการทำแผนการสอนหรือชี้แจงเกี่ยวกับวิธีการสอนที่เอื้อต่อการใช้หลักสูตร อย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่พบบมากที่สุดคือ ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียน กล้าแสดงออกและตัดสินใจด้วยตนเอง อีกทั้งขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติและทำงานเป็นกลุ่มและขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการเพราะว่า ครูผู้สอนอิสลามศึกษาส่วนใหญ่ขาดการใช้เทคนิคในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพราะใช้วิธีการสอนแบบเดิมโดยไม่เน้นเทคนิคหรือจิตวิทยาในการจัดการเรียนการสอนเพราะฉะนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นองค์ประกอบสำคัญของการเรียนการสอน เพราะกิจกรรมที่เหมาะสมด้วยวิธีที่เหมาะสมจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง สำหรับแนวทางการพัฒนา ให้มีการจัดอบรมวิธีการสอนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติเน้นกิจกรรมที่หลากหลายและสอดคล้องกับตัวชี้วัดและตัวผู้เรียน เป็นสำคัญ และสนับสนุนให้ ครูอิสลามศึกษามีวุฒิประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการสอน อาจเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถแก้ไขในเรื่องของการขาดเทคนิคหรือวิธีการสอน

ด้านสื่อการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่พบบมากที่สุดคือ งบประมาณสำหรับจัดทำและผลิตสื่อมีไม่เพียงพอ อีกทั้งห้องสมุดขาดแคลนหนังสืออิสลามศึกษาเพื่อใช้ในการ ศึกษาและค้นคว้า และหนังสือแบบเรียนมีไม่เพียงพอและไม่ครอบคลุมเนื้อหาสาระทุกรายวิชาซึ่งสอดคล้องกับอับดุลรอแม การูมา (2542 :72) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัญหาการสอนภาษาอังกฤษครูโรงเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดปัตตานีว่า โรงเรียนประถมศึกษาจำนวนมากที่ขาดงบประมาณในการจัดซื้อสื่อการเรียนการสอน และสอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลิมพล และชัน (2550 : 120) ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตภาคกลาง ผลการวิจัยพบว่า สื่อมีน้อยไม่หลากหลายขาดความทันสมัย ครูอิสลามศึกษายังไม่เข้าใจมากพอเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน และสอดคล้องกับ อามีเนาะ มามู (2544 : 132) ได้ทำวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างกรณีศึกษการสอนวิชาอิสลามศึกษาของผู้บริหารกับพฤติกรรมการสอนของครูสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส ผลการวิจัยพบว่า สื่ออิสลามศึกษามีไม่เพียงพอ ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญในการผลิตสื่อ และงบประมาณได้รับจัดสรรน้อยสำหรับข้อเสนอแนะ ได้เสนอแนะไว้ว่า ควรจัดสรรงบประมาณสำหรับจัดทำสื่ออิสลามศึกษาให้เพียงพอ ควรให้การอบรมเกี่ยวกับทักษะและเทคนิคการผลิตสื่อ และควรจัดสรรงบประมาณเกี่ยวกับสื่ออิสลามศึกษาให้มากขึ้นสำหรับแนวทางการพัฒนา ควรจัดสรรงบประมาณสำหรับจัดทำและผลิตสื่อให้สำหรับสื่ออิสลามศึกษาให้เพียงพอ มีความหลากหลาย และทันสมัยให้มากขึ้น

ด้านการวัดและประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่พบบมากที่สุดคือขาดเครื่องมือ เอกสารในการวัดและประเมินผลการเรียน อีกทั้งผู้เรียนไม่ตระหนักและเห็นความสำคัญของการวัดและประเมินผลการเรียน และขาดการปรับปรุง พัฒนาผู้เรียนหลังจากมีการวัดและประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของซุμμัยยะห์ สาและ (2550 :11) ได้ทำวิจัยเรื่อง บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังในการจัดการเรียนการสอนของวิทยากรอิสลามศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดยะลา ผลการวิจัยพบว่า สำหรับบทบาทที่คาดหวังมากที่สุด คือต้องการให้มี

แบบวัดและประเมินผลผู้เรียนที่เป็นมาตรฐาน สามารถนำไปใช้ได้ในทุกระดับ และมีการวัดและประเมินผลในระดับเขตพื้นที่ จังหวัด และระดับชาติและรองลงมาคือ ต้องการวัดและประเมินผลผู้เรียนให้ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมด อย่างหลากหลายวิธีการ และครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย สำหรับแนวทางแก้ไขที่มากที่สุดคือ ให้กระทรวงศึกษาธิการบรรจุหลักสูตรอิสลามศึกษาและประกาศใช้อย่างเป็นทางการ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนการความตระหนักมากขึ้นพร้อมกับมีคู่มือประกอบสำหรับใช้ในการวัดและประเมินผล สำหรับแนวทางการพัฒนา ควรมีเครื่องมือ เอกสารในการวัดและประเมินผลการเรียน ต้องสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่สะท้อนความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่กำหนดในตัวชี้วัดและให้กระทรวงศึกษาธิการบรรจุหลักสูตรอิสลามศึกษาและประกาศใช้อย่างเป็นทางการ จะทำให้นักเรียนตระหนักความสำคัญของการวัดและประเมินผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการที่ได้ศึกษา เรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส ผู้ศึกษาจึงขอเสนอแนะเกี่ยวกับผลที่ได้จากการวิจัยเพื่อที่ให้หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะได้นำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ และผู้ที่สนใจจะทำการศึกษาในครั้งต่อไปจะนำไปเป็นแนวทาง ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาอิสลามศึกษา เช่น กระทรวงศึกษาธิการ เขตพื้นที่การศึกษา ศึกษาพิเศษ ผู้อำนวยการโรงเรียนของรัฐ หัวหน้าฝ่ายวิชาการอิสลามศึกษา ครูผู้สอนอิสลามศึกษา ให้มีการปรับเปลี่ยนพัฒนาการศึกษาอิสลามศึกษา ดังนี้

1. ด้านการวางแผนการสอน ข้อเสนอแนะจากการวิจัย คือ ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ครูผู้สอนอิสลามศึกษาในการทำแผนการสอนหรือชี้แจงเกี่ยวกับวิธีการสอนที่เอื้อต่อการใช้หลักสูตรให้มีคุณภาพที่ดี อย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง และที่สำคัญควรจัดทำแผนการสอนให้เป็นระบบเดียวกันในเขตพื้นที่การศึกษาและควรมีแผนรองรับนโยบายใหม่ๆของรัฐบาลด้านการศึกษา

2. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ข้อเสนอแนะจากการวิจัย คือ ครูผู้สอนอิสลามศึกษาจะต้องจบปริญญาตรีด้านอิสลามศึกษาหรือเกี่ยวกับทางศาสนาโดยตรงและให้เขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนั้นๆ จัดสอบคัดเลือกครูผู้สอนอิสลามศึกษาด้วยตรง เพื่อจะได้ครูผู้สอนอิสลามศึกษาที่มีคุณภาพ และเมื่อได้ควรมีการจัดอบรมวิธีการสอนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติเน้นกิจกรรมที่หลากหลายและสอดคล้องกับตัวชี้วัด สามารถนำไปใช้กับนักเรียนให้บรรลุเป้าหมายและได้ประโยชน์มากที่สุด

3. ด้านสื่อการเรียนการสอน ข้อเสนอแนะจากการวิจัย คือ ควรจัดสรรงบประมาณสำหรับจัดทำสื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษาให้เพียงพอ ควรให้การอบรมเกี่ยวกับทักษะและเทคนิคการผลิตสื่อในรูปแบบต่างๆ ให้มีความหลากหลาย และทันสมัยควรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบ

ดำเนินการด้วยตรงในการจัดทำสื่อ และสื่อควรได้รับการประเมินการวิจัยการสอนมาแล้ว เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนด้านอิสลามศึกษา

4. ด้านการวัดและประเมินผล ข้อเสนอแนะจากการวิจัย คือ ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ ครูผู้สอนอิสลามศึกษาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล วิธีการสร้างเครื่องมือเพื่อให้ออกมาเป็นในแนวเดียวกันให้คุณภาพและอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่สะท้อนความรู้ทักษะ สามารถนำไปใช้กับนักเรียนทุกกลุ่ม กลุ่มที่อ่อน ที่เก่ง และคุณลักษณะที่กำหนดในตัวชี้วัด และให้กระทรวงศึกษาธิการบรรจุหลักสูตรอิสลามศึกษาและประกาศใช้อย่างเป็นทางการ

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. ควรมีการศึกษาถึงความต้องการและการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอนอิสลามศึกษา ผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้อง
3. ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพมาประกอบการวิจัยเพื่อจะได้ข้อมูลที่ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น
4. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง การบริหารจัดการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
5. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง คุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม ของผู้บริหารโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้